

महाराष्ट्र विधानसभा
पत्रक भाग दोन

सोमवार, दिनांक १९ फेब्रुवारी, २०२४/ माघ ३०, शके, १९४५.

५. लक्षवेधी सूचनांवरील प्रलंबित निवेदनांच्या प्रतींचे वितरण :-

सर्व सन्माननीय विधानसभा सदस्यांना कळविण्यात येते की, विधानसभेचे सन २०२३ चे व्दितीय (पावसाळी) अधिवेशन सोमवार, दिनांक १७ जुलै, २०२३ रोजी विधान भवन, मुंबई येथे सुरु होऊन शुक्रवार, दिनांक ४ ऑगस्ट, २०२३ रोजी संस्थगित झाले.

संस्थगित झालेल्या व्दितीय सत्रात एकूण २३५ स्वीकृत लक्षवेधी सूचनांचे जोडपत्र दिनांक ४ ऑगस्ट, २०२३ रोजी सभागृहाच्या पटलावर ठेवण्यात आले होते. २३५ निवेदनांपैकी ९२ निवेदने सोमवार, दिनांक २८ ऑगस्ट, २०२३ रोजीच्या पत्रक भाग-२ क्रमांक १२१ अन्वये मा.सदस्यांना वितरीत करण्यात आली होती. प्रलंबित १४३ निवेदनांपैकी ४८ निवेदने गुरुवार, दिनांक २१ सप्टेंबर, २०२३ रोजीच्या पत्रक भाग-२ क्रमांक १२३ अन्वये मा. सदस्यांना वितरीत करण्यात आली होती. प्रलंबित ९५ निवेदनांपैकी ३० निवेदने गुरुवार, दिनांक २१ सप्टेंबर, २०२३ रोजीच्या पत्रक भाग-२ क्रमांक १३३ अन्वये मा. सदस्यांना वितरीत करण्यात आली होती. प्रलंबित ६५ निवेदनांपैकी ७ निवेदने सोमवार, दिनांक २० नोव्हेंबर, २०२३ रोजीच्या पत्रक भाग-२ क्रमांक १३८ अन्वये मा. सदस्यांना वितरीत करण्यात आली होती. आता ५८ निवेदनांपैकी १३ निवेदने शाखेत प्राप्त झाली असून ती यासोबत वितरीत करण्यात येत आहेत.

विधान भवन,
मुंबई,
दिनांक : १९ फेब्रुवारी, २०२४

जितेंद्र भोळे
सचिव-१ (कार्यभार),
महाराष्ट्र विधानसभा.

याची प्रत :

१. महाराष्ट्र विधानसभेचे सर्व सन्माननीय सदस्य.
२. महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयातील सर्व पक्ष कार्यालये.
३. संगणक कक्ष (website.)
४. अनुवाद कक्ष
५. प्रतिवेदन

महाराष्ट्र विधानसभा
सन २०२३ चे पावसाळी अधिवेशन

लक्षवेधी सूचना क्र. ३४३

श्री. रमेश कोरगांवकर, वि.स.स. यांनी महाराष्ट्र विधानसभा नियम-१०५ अन्वये दिलेली लक्षवेधी सूचना पुढीलप्रमाणे आहे :-

“मुंबईसह राज्यातील शहरी भागात विकसीत करण्यात आलेल्या नवीन इमारतीला ओ.सी. देण्यापूर्वी संबंधित महानगरपालिकेच्या अग्निशमन दलामार्फत पाहणी करून एन.ओ.सी. घेणे बंधनकारक असणे, असतानाही इमारतीमध्ये अग्निशमन दलाचे अधिकारी प्रत्यक्ष पाहणी न करता तसेच इतर नियम धाब्यावर बसवून चुकीच्या पद्धतीने एन.ओ.सी. देत असल्याचे निदर्शनास येणे, अग्निशामक दलाचे अधिकारी यांनी प्रत्यक्ष पाहणी न करता एन.ओ.सी. देत असल्यामुळे अनेक इमारतीमध्ये आग लागल्यानंतर आग विझवणे किंवा नियंत्रण करणे कठीण होणे, परिणामी मोठी दुर्घटना होऊन जीवित व वित्त हानी होण्याचे वाढते प्रकार, शासनाने यासर्व प्रकरणी चौकशी करून इमारतीची प्रत्यक्ष पाहणी न करता बेजबाबदारपणे एन.ओ.सी. देणाऱ्या अग्निशामक दलातील अधिकाऱ्यांवर कठोर कारवाई करण्याची आवश्यकता.”

मा. मुख्यमंत्री महोदयांचे निवेदन

महाराष्ट्र आग प्रतिबंधक व जीवसंरक्षक उपाययोजना अधिनियम, २००६ च्या कलम ३ अन्वये सुसज्ज अग्निशमन यंत्रणा बसवून ती नेहमी दुरुस्त व कार्यक्षम स्थितीत ठेवण्याची जबाबदारी इमारतीचे मालक/भोगवटादार यांची आहे. मुंबईसह राज्यातील शहरी भागात विकसीत करण्यात येणाऱ्या नवीन इमारतींना अग्निशमन दलाकडून खालीलप्रमाणे प्राथमिक अग्निशमन ना हरकत दाखला घ्यावा लागतो आणि इमारतीचे बांधकाम पूर्ण झाल्यानंतर अंतिम अग्निशमन ना हरकत दाखला घेणे बंधनकारक आहे. सदर दाखले देण्याची कार्यपध्दती खालीलप्रमाणे आहे.

प्राथमिक अग्निशमन ना हरकत दाखला (एन.ओ.सी.) देण्याची कार्यपध्दती :-

इमारतीचे बांधकाम करण्याआधी अग्निशमन विभागाचा प्राथमिक अग्निशमन ना हरकत दाखला (एन.ओ.सी.) हे विकास नियंत्रण नियमावली अन्वये बंधनकारक आहे. तात्पुरता अग्निशमन ना हरकत दाखला देण्याकरीता आलेल्या प्रस्तावाची छाननी करून मुंबईसह सर्व महानगरपालिका/नगरपरिषदा/विशेष नियोजन प्राधिकरणांचे मुख्य अग्निशमन अधिकारी हे विकास नियंत्रण नियमावलीनुसार बांधकाम होणार आहे किंवा कसे हे तपासले जाते. त्यानंतर इमारतीचे नकाशे तपासून महाराष्ट्र आग प्रतिबंधक व जीवसंरक्षक उपाययोजना अधिनियम, २००६ च्या अनुसूची-एक तसेच राष्ट्रीय इमारत बांधकाम संहिता २०१६ च्या तक्ता-७ मध्ये दिलेल्या तरतूदीच्या अनुषंगाने अग्निशमन दलामार्फत इमारतीस बसवावी लागणारी अग्निशमन यंत्रणा सुचवून प्राथमिक अग्निशमन ना हरकत दाखला (एन.ओ.सी.) देण्यात येतो.

अंतिम अग्निशमन ना हरकत दाखला (एन.ओ.सी.) कार्यपध्दती :-

इमारतीचे बांधकाम पूर्ण झाल्यानंतर व भोगवटा प्रमाणपत्र देण्याआधी विकासकाने अग्निशमन विभागात अंतिम अग्निशमन ना हरकत दाखला (एन.ओ.सी.) मिळविण्याकरीता अर्ज सादर करणे आवश्यक आहे. असा अर्ज प्राप्त झाल्यानंतर मंजूर नकाशे, अग्निशमन विभागाचा तात्पुरता अग्निशमन ना

हरकत दाखला, लिफ्ट प्रमाणपत्र आणि प्रामुख्याने महाराष्ट्र आग प्रतिबंधक व जीवसंरक्षक उपाययोजना अधिनियम, २००६ च्या कलम ३ (१) नुसार सर्व अग्निशमन यंत्रणा बसवून ती कार्यान्वित असल्याबाबतचे अनुज्ञप्तीधारक अभिकरणांकडून महाराष्ट्र आग प्रतिबंधक व जीवसंरक्षक उपाययोजना नियम, २००९ च्या नमुना-अ मध्ये प्रमाणपत्र सादर केल्यानंतर अग्निशमन दलाचे मुख्य अग्निशमन अधिकारी किंवा नामनिर्देशित अधिकारी प्रत्यक्ष इमारतीमध्ये जावून बसविण्यात आलेली अग्निशमन यंत्रणा कार्यान्वित असल्याची तपासणी करून खात्री करून घेतात आणि त्यानंतरच अग्निशमन दलाकडून अंतिम अग्निशमन ना हरकत दाखला (एन.ओ.सी.) देण्यात येतो. महाराष्ट्र आग प्रतिबंधक व जीवसंरक्षक उपाय योजना अधिनियम, २००६ च्या कलम ३ (३) नुसार इमारतीस बसविण्यात आलेली अग्निशमन यंत्रणा दुरुस्त आणि कार्यक्षम स्थितीत ठेवण्याबाबतचे अनुज्ञप्तीधारक अभिकरणांकडून नमुना-ब मधील प्रमाणपत्र मुख्य अग्निशमन अधिकारी किंवा नामनिर्देशित अधिकारी यांच्याकडे वर्षातून दोन वेळा जानेवारी व जुलै या महिन्यांमध्ये सादर करण्याची जबाबदारी मालक/ भोगवटार यांची आहे.

तसेच, महाराष्ट्र आग प्रतिबंधक व जीवसंरक्षक नियम, २००९ च्या नियम २६ मध्ये अग्निशमन अधिकाऱ्यांविरुद्ध किंवा अग्निशमन कर्मचाऱ्यांविरुद्ध शिस्तभंगाची कारवाई करण्याची तरतूद करण्यात आली आहे. विहित कार्यपद्धती न अवलंबता एन.ओ.सी. देण्यात आल्याचे निदर्शनास आल्यास प्रकरणपरत्वे संबंधित जबाबदार अधिकाऱ्यांवर कारवाई करता येईल.

महाराष्ट्र विधानसभा
सन २०२३ चे द्वितीय अधिवेशन

लक्षवेधी सूचना क्रमांक २४१

श्री. सुनील केदार, श्री. निलेश लंके, श्री. अबू आजमी, श्री. मोहन मते, वि.स.स. यांनी महाराष्ट्र विधानसभा नियम १०५ अनुसार दिलेली लक्षवेधी सूचना पुढीलप्रमाणे आहे:-

“माहे जून, २०२३ च्या शेवटच्या आठवड्यात व त्या सुमारास मुलुंड येथील महानगरपालिकेच्या एम.टी. अग्रवाल रुग्णालयात आय.सी.यु. मधील रुग्णावर उपचार करण्यासाठी बोगस डॉक्टरची नियुक्ती करून रुग्णाच्या जीवाशी खेळ झाल्याचा प्रकार उघडकीस येणे, पालिकेच्या एम.टी. अग्रवाल रुग्णालयातील अतिदक्षता विभागात नोंदणी करून डॉक्टरांच्या नावाचा वापर करून भांडा फोड करणाऱ्या बोगस डॉक्टरांचा भावंडाकोट झाल्यानंतर या प्रकरणात अटक करण्यात आलेल्या चंद्रशेखर हा चीन मधून एमबीबीएस झाला असून त्याने अग्रवाल रुग्णालयासह पालिकेच्या अन्य रुग्णालयातील सेवा बजावली असल्याचे उघड होणे, चंद्रशेखर याच्यासह इस्त्राईल, फिलिपिन्स आणि रशियामध्ये नोंदणी केलेल्या डॉक्टरांनी अग्रवाल रुग्णालयात उपचार दिल्याची बाब उघडकीस येणे, डॉक्टर पुरविणाऱ्या जीवन ज्योत चॅरिटेबल ट्रस्ट या संस्थेच्या सहा संचालकांविरोधात मुलुंड पोलिसांनी गुन्हा दाखल केला असल्याची बाब उघडकीस येणे, जीवन ज्योत चॅरिटेबल ट्रस्टच्या वतीने पाठवण्यात येणाऱ्या डॉक्टरांना एक लाख सत्तर हजार ऐवजी संस्थेकडून त्यांना तीस हजार रुपये देण्यात येत असणे व उर्वरित रक्कम संस्था खिशात घालत असल्याची बाब उघडकीस येणे, मूळ डॉक्टरच्या नावावर बोगस डॉक्टरांचा पुरवठा करून रुग्णांच्या जीवाशी खेळल्यामुळे मुलुंड येथील पालिकेच्या एम.टी.अग्रवाल रुग्णालयात गेल्या काही काळात ४५ रुग्णांचा मृत्यू झाल्याची बाब तपासात उघडकीस येणे, मनपा प्रशासनातील अधिकाऱ्यांच्या सहकार्याशिवाय होऊ शकत नसल्याबद्दल संपूर्ण मुलुंडच्या जनतेमध्ये निर्माण झालेला ठाम विश्वास, त्यामुळे सर्व संचालकांविरोद्ध सदोष मनुष्यवधाचा गुन्हा दाखल करण्याची जनतेकडून होत असलेली मागणी व त्याकडे गृह विभागाचे होत असलेले अक्षम्य दुर्लक्ष, मुंबईतील एकूण सोळा विविध रुग्णालयांमध्ये या जीवन ज्योत चॅरिटेबल ट्रस्टच्या वतीने डॉक्टर पाठवण्यात येत असल्याचे तपासात निष्पन्न होणे, यामुळे मुंबई शहर व उपनगरामध्ये औषध उपचार घेणाऱ्या लाखो नागरिक व त्यांच्या नातेवाईकांच्या मनामध्य प्रशासनाच्या अकार्यक्षमतेबद्दल निर्माण झालेला तीव्र असंतोष व संतापाची भावना, याबाबत शासनाने तातडीने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना..”

मा. मुख्यमंत्री महोदयांचे निवेदन

बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या उपनगरीय रुग्णालयांमधील अतिदक्षता विभागामध्ये निवासी डॉक्टरांचा तुटवडा निर्माण झाल्यामुळे बाह्यस्रोतीकरणाद्वारे तज्ञ डॉक्टरांच्या सेवा घेण्याचा निर्णय घेण्यात आला. त्यानुसार निविदा प्रक्रिया राबवून दिनांक १७.०५.२०१८ ते दिनांक १६.०५.२०२० या दोन वर्षांच्या कालावधीकरिता सिद्धार्थ रुग्णालय, गोरेगांव (प), भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर रुग्णालय, कांदिवली, मदन मोहन मालवीय शताब्दी रुग्णालय, गोवंडी, क्रांतिवीर महात्मा ज्योतिबा फुले रुग्णालय, विक्रोळी आणि श्रीमती म. तु. अगरवाल रुग्णालय, मुलुंड (पश्चिम), के.बी. भाभा रुग्णालय, कुर्ला, व्ही.एन. देसाई रुग्णालय, सांताक्रुझ आणि हिंदुहृदयसम्राट

बाळासाहेब ठाकरे ट्रॉमा केअर रुग्णालय, जोगेश्वरी येथील अतिदक्षता विभागातील तज्ञ डॉक्टरांच्या सेवा जीवन ज्योत चॅरिटेबल ट्रस्ट या संस्थेमार्फत घेण्यात आल्या. जीवन ज्योत संस्थेने बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या ९ रुग्णालयांमध्ये दिनांक १७.०५.२०१८ ते दिनांक १६.०५.२०२० या कालावधीत दिलेल्या डॉक्टरांच्या सेवांकरिता महानगरपालिकेमार्फत रुपये -/१२,२९,७५,९०० इतके अधिदान करण्यात आले आहे. तदनंतर सन २०२० मध्ये कोविडच्या जागतिक साथीमुळे निविदा प्रक्रिया न करता आल्याकारणाने सदर सेवांचा कालावधी माहे सप्टेंबर २०२२ पर्यंत वाढविण्यात आला.

निविदेतील अटी व शर्तीनुसार अतिदक्षता विभागात एका सत्रात १ पदवीधर व १ पदव्युत्तर डॉक्टर पाठविणे व त्यांची आवश्यक प्रमाणपत्रे पडताळणे याची जबाबदारी पूर्णपणे जीवन ज्योत चॅरिटेबल ट्रस्ट या संस्थेची होती. अतिदक्षता विभागात परिचारिका, कक्ष परिचर, सफाईगार, महानगरपालिकेचे नियमित कर्मचारी होते. सदर अतिदक्षता विभागातील कामाचे पर्यवेक्षण महापालिकेतील डॉक्टरांकडून केले जात होते. श्रीम. म. तु अगरवाल रुग्णालय, मुलुंड येथील अतिदक्षता विभागातील सेवा देणाऱ्या काही डॉक्टरांच्या प्रमाणपत्राबद्दल शंका आल्याकारणाने एका तक्रारदाराने मुलुंड पोलीस ठाणे येथे डॉक्टर बोगस असल्याबाबतची तक्रार दाखल केली. त्या अनुषंगाने मुलुंड पोलीस स्टेशनमार्फत तपासकार्य सुरू असून अद्याप अंतिम अहवाल प्राप्त झाला नाही. तसेच, जीवनज्योत चॅरिटेबल ट्रस्ट मार्फत एम. टी. अगरवाल रुग्णालयमुंबई येथे काम केलेल्या , मयतांचे मृत्यू दाखले दिले ८४ त्यांनी एकूण .बनावट डॉक्टर असल्याचे निष्पन्न झाले आहे ४ डॉक्टरांमध्ये असून, त्यापैकी .जे.सर जे ,मयतांच्या उपचारांचे कागदपत्रे पडताळून अभिप्राय देण्याकरीता अधिष्ठाता ७४ .रोजी पाठविण्यात आले आहेत ०७.०७.२०२३ रुग्णालय यांचेकडे मुलुंड पोलीस ठाणेमार्फत दिनांक

श्रीम. म. तु अगरवाल रुग्णालय, मुलुंड येथील अतिदक्षता विभागामध्ये गंभीर तसेच अतिगंभीर रुग्ण दाखल असतात. सदर रुग्णालयात सर्वसाधारणपणे मागील दहा वर्षांत सरासरी १२५ ते १५० वार्षिक मृत्यूचे प्रमाण असल्याचे निदर्शनास आले आहे. तसेच, सदर रुग्णालयात सन २०१९ मध्ये १४५, सन २०२० मध्ये १३४, सन २०२१ मध्ये १२९ आणि सन २०२२ मध्ये १४४ मृत्यू झाले आहेत.

सन २०२१ मध्ये नवीन निविदा प्रक्रिया सुरू करण्यात आली व माहे ऑक्टोबर २०२२ पासून नवीन कंत्राटदार म्हणून नवीन निविदेतील दराप्रमाणे जीवन ज्योत चॅरिटेबल ट्रस्ट या संस्थेची श्रीम. म. तु अगरवाल रुग्णालय, मुलुंड, म.वा. देसाई रुग्णालय, मालाड व भगवती रुग्णालय. बोरीवली या ३ उपनगरीय रुग्णालयांतील अतिदक्षता विभागासाठी नियुक्ती करण्यात आली होती.

सद्यःस्थितीत दिनांक ५ जुलै, २०२३ पासून जीवन ज्योत चॅरिटेबल ट्रस्ट यांच्या सेवा खंडित करून सदर संस्थेस ३ वर्षांच्या कालावधीसाठी काळ्या यादीत टाकण्यात आले आहे.

एव-१५६४-१३।

महाराष्ट्र विधानसभा

सन २०२३ चे द्वितीय अधिवेशन

लक्षवेधी सूचना क्रमांक ७४९

श्री. अमिन पटेल, प्रा. वर्षा गायकवाड, श्री. अस्लम शेख, श्री. नानाभाऊ पटोले, श्री. झीशान सिध्दिकी, श्री. बाळासाहेब थोरात, श्री. अबू आजमी, वि.स.स. यांनी महाराष्ट्र विधानसभा नियम १०५ अनुसार दिलेली लक्षवेधी सूचना पुढीलप्रमाणे आहे:-

“मुंबईमध्ये शेकडो किमीच्या भूमिगत मलवाहिन्या असणे, त्यांच्या सफाईसाठी मॅनहोलमध्ये माणसे उतरवली जाणे, मॅनहोलमधील विषारी वायुमुळे अनेक कंत्राटी कर्मचारी मृत्युमुखी पडणे, काही कर्मचाऱ्यांना श्वसनाचे जीवघेणे विकार जडणे, भूमिगत गटारात उतरून हाताने मैला साफ करण्यास बंदी असणे, मुंबई महापालिकेकडे आधुनिक व स्मार्ट तंत्रज्ञानावर आधारित यंत्रसामग्री उपलब्ध असताना देखील आजही सफाई कामगारांना मॅनहोलच्या घाणीत माणूस उतरवून भूमिगत गटारांची सफाई करण्यात येणे, भूमिगत गटारांमध्ये सफाई करताना गोवंडीमध्ये दोन कर्मचाऱ्यांचा मृत्यू होणे, कादिवली येथे भूमिगत गटारातून सफाई करून बाहेर येताना कामगाराच्या अंगावरून गाडी जाणे, आतापर्यंत ४१ जणांचा भूमिगत गटारात पडून मृत्यू होणे, सफाई कामगाराच्या सुरक्षेसाठी कोणतीही प्रणाली किंवा साहित्य देण्यात न येणे, यामुळे सफाई कामगारांमध्ये असलेले असंतोषाचे वातावरण व नाराजीची भावना, याबाबत शासनाने तातडीने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना.”

मा. मुख्यमंत्री महोदयांचे निवेदन

बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या मलनिःसारण प्रचालन विभागामध्ये वाहनविराजित अत्याधुनिक यंत्रसामुग्रीच्या सहाय्याने (यांत्रिक पध्दतीने) मलनिःसारण वाहिन्यांचे परिरक्षण करण्यात येते. मलनिःसारण विभागाच्या पूर्व उपनगरात २६, पश्चिम उपनगरात ३५ व शहर विभागात २९ अशी एकूण ९० वाहनविराजित यंत्रे कार्यरत असून, सदर यंत्रांद्वारे सफाई करण्यात येत आहे.

सन २०१३ पासून हाताने मैला उचलणे प्रतिबंध कायदा अंमलात असल्याने मलनिःसारण प्रचालन खात्यामध्ये यांत्रिक पध्दतीने परिरक्षण करण्यात येते व कामगारांना सफाईसाठी मॅनहोलमध्ये उतरवले जात नसल्याने कोणत्याही कामगाराचा मृत्यू झालेला नाही. मलनिःसारण प्रचालन विभागातील सर्व कामगारांना वेळोवेळी रिफ्लेक्टिंग जॅकेट, हेल्मेट, शोफ्टी शूज, हॅंड ग्लोज, मास्क, इत्यादी सुरक्षिततेची साधने पुरविले जातात. मलनिःसारण प्रचालन विभागाचे स्वतंत्र प्रशिक्षण केंद्र असून त्यामध्ये सर्व कामगार / अधिकाऱ्यांना आरोग्य व सुरक्षेसंबंधित प्रशिक्षण दिले जाते.

मेसर्स ग्यान कंस्ट्रक्शन कं. यांना दिनांक २६.०१.२०२१ रोजी गोवंडी येथील नवीन मलनिःसारण वाहिनी टाकण्याच्या कामाचा कार्यादेश देण्यात आला. सदर कार्यादेशानुसार काम सुरू करण्याचा दिनांक २६.०१.२०२१ व काम संपविण्याचा दिनांक २८.०१.२०२४ असा आहे. सदर ठिकाणी सुरू असलेले खोदकाम दिनांक १५.०५.२०२३ पर्यंत थांबवावे व त्यानंतर कोणतेही नव्याने खोदकाम करण्यात येऊ नये. तसेच खोदकामासाठी मारण्यात आलेल्या चरीच्या पुनर्पृष्ठीकरणाचे काम दिनांक ३१.०५.२०२३ पूर्वी पूर्ण करण्यात यावे अशा सूचना कंत्राटदार मेसर्स ग्यान कंस्ट्रक्शन कं. यांना दिनांक १०.०५.२०२३ रोजीच्या पत्रान्वये देण्यात आल्या होत्या. त्यानुषंगाने सदर कामाच्या व्याप्तीमध्ये

एच-१५६६[७५०-२-२०२४]-१

असलेली ६०० मि.मी. व्यासाची मलनिःसारण वाहिनी (४३ मनुष्यप्रवेशिकांच्या बांधणीसहीत) टाकून, वाहिनी टाकण्यासाठी खोदण्यात आलेल्या चरीच्या पुनर्पृष्ठीकरणाच्या कामासहित दिनांक १९.०५.२०२३ रोजी पूर्ण करण्यात आले होते. सदर काम पूर्ण झाल्यामुळे व जून २०२३ ते सप्टेंबर २०२३ मधील पावसाळा पाहता कंत्राटदाराने हस्तांतरासाठी करावी लागणारी टेस्टिंग, एजबिल्ट ड्रॉइंग, टोटल स्टेशन सर्व्हे इ. कोणतीही प्रक्रिया चालू केली नव्हती. सदर काम पूर्ण करण्याचा कालावधी दिनांक २८.०१.२०२४ असल्याकारणाने हस्तांतराची सर्व प्रक्रिया पावसाळ्यानंतर करणे अपेक्षित होते. त्यामुळे कंत्राटदारास मलनिःसारण प्रचालन विभागाच्या कोणत्याही कर्मचाऱ्याकडून मनुष्यप्रवेशिका साफ करण्याच्या सूचना देण्यात आल्या नव्हत्या. पावसाळ्यात पुनर्पृष्ठीकरणावर पडणारे खडे भरणे व तेथील रहिवाशांना / गाड्यांना त्यांचा त्रास होऊ नये या दृष्टीकरणातून कंत्राटदाराने काम करणे अपेक्षित होते.

दिनांक २४.०६.२०२३ रोजी ९० फिट रोड नं १० येथील मनुष्यप्रवेशिका नं. ३२ मध्ये कंत्राटदाराचे दोन कामगार उतरून मरण पावले. ज्या दिवशी सदर दुर्घटना घडली त्या दिवशी कामाच्या ठिकाणी कंत्राटदाराकडून सुरु असलेल्या कामाविषयी बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या मलनिःसारण प्रकल्प विभागास कंत्राटदाराने कोणतीही पूर्व सूचना दिली नव्हती. सदर प्रकरणी कंत्राटदारामार्फत मृत कामगारांच्या परिवारास रु. १०,००,०००/- प्रत्येकी असे अर्थसहाय्य देण्यात आले आहे. सदर प्रकरणी बृहन्मुंबई महानगरपालिकेमार्फत खात्यांतर्गत चौकशी चालू आहे. तसेच बृहन्मुंबई महानगरपालिकेने सदर प्रकरणाबाबत कंत्राटदारास रु. ५०,०००/- दंड आकारला आहे व त्यास कारणे दाखवा नोटीस बजावण्यात आली आहे.

बृहन्मुंबई महानगरपालिकेकडून काढण्यात येणाऱ्या निविदेतील अटी व शर्तीमध्ये कंत्राटदाराने काम करतेवेळी कामगारांच्या सुरक्षिततेची काळजी घेण्याबाबत अट अंतर्भूत असते, सदर अटीमध्ये कामगारांना रिफ्लेक्टिंग जॅकेट, हेल्मेट, शोफ्टी शूज, हँड ग्लोज, मास्क इत्यादी सुरक्षिततेची साधने पुरविणे आवश्यक आहे. तसेच कामगारांच्या कल्याणाकरिता कंत्राटदाराने कामगारांचा विमा काढणे, किमान वेतन कायदानुसार वेतन देणे, बालकामगार कायदानुसार बालमजूर कामास न लावणे, भविष्य निर्वाह निधी देणे, कामगार भरपाई कायदा १९२३ अंतर्गत कामगारास भरपाई देणे इत्यादी बाबतच्या सर्व अटी कंत्राटात अंतर्भूत असतात. त्यानुसार कंत्राटदाराने सदर अटी व शर्तीचे पालन करणे बंधनकारक आहे.

दिनांक ११.०६.२०२३ रोजी शुभशांती को.ऑ.हौ. सोसायटी, डहाणुकरवाडी, कांदिवली (प.) येथे खाजगी पावसाळी गटाराचे झाकण उघडून गटाराची साफसफाई करत असताना सदर सोसायटीतील वाहन अंगावर चढून एका कामगाराचा मालाड येथील खाजगी रुग्णालयात उपचार घेत असतांना मृत्यु झाला आहे. त्यानुसार संबंधित ठेकेदार व वाहन चालकाविरोधात कांदिवली पोलीस ठाण्यात गुन्हा क्र. ३८०/२०२३ कलम २७९, ३३६, ३३८, ३०४ (अ) भा.द.वि. सह कलम १९६ मोटार वाहन कायदा अन्वये गुन्हा नोंद करण्यात आला आहे.

लक्षवेधी क्रमांक-११५४

महाराष्ट्र विधानसभा

सन २०२३ चे दुसरे (पावसाळी) अधिवेशन

श्री. रमेश कोरगांवकर, विधानसभा सदस्य यांनी महाराष्ट्र विधानसभा नियम १०५ अन्वये लक्षवेधी सूचना क्रमांक ११५४ पुढीलप्रमाणे आहे :-

“मुंबईतील भांडुप विधानसभेतील कांजुरमार्ग व नाहूर येथे एमएमआरडीएच्या इमारतीचे संकुल असणे, या संकुलातील इमारतीमधील रहिवाश्यांना अनेक प्रकारच्या समस्या गेल्या काही दिवसांपासून उद्भवत असणे, सदर संकुलात स्ट्रीट लाईट नसणे, तसेच पाणी, संरक्षण भिंत, ड्रेनेज लाईनच्या समस्यांमुळे इमारतीतील रहिवाश्यांना नाहक त्रास सहन करावा लागणे, विशेषतः ड्रेनेज लाईनमधून पाण्याचा विसर्ग होण्यास अडथळे निर्माण होत असल्यामुळे पावसाळ्यामध्ये येथे पाणी इमारतीच्या आवारात साठत असणे, तसेच साचलेले पाणी बाहेर जाण्यास मार्ग नसल्यामुळे ते पाणी इमारतीच्या आवारातच साठून राहणे, यासर्व बाबी रहिवाश्यांनी एमएमआरडीएच्या अधिकाऱ्यांना निदर्शनास आणून देखील सदर समस्यांचे निवारण करण्याकडे त्यांचे होत असलेले अक्षम्य दुर्लक्ष, परिणामी उक्त संकुलातील रहिवाश्यांच्यात वाढते असंतोषाचे वातावरण, शासनाने याप्रकरणी तात्काळ चौकशी करून एमएमआरडीएच्या इमारतीत राहणाऱ्या रहिवाश्यांच्या समस्या सोडविण्यासंदर्भात योग्य ती कार्यवाही करण्याची आवश्यकता, याबाबत शासनाने केलेली कार्यवाही वा प्रतिक्रिया.”

मा.मुख्यमंत्री महोदय यांचे निवेदन

नाहूर येथील प्राधिकरणाच्या संकुलातील बाह्यनिर्गमन आराखडयानुसार वसाहतीतील मलःनिसारण दुरुस्तीची कामे प्रगतीपथावर आहेत. तसेच संकुलातील अंतर्गत रस्ते दुरुस्ती यापूर्वी वर्षे जून, २०२२ मध्ये पूर्ण करण्यात आलेली आहेत. तथापि, मुंबई महानगरपालिकेच्या संबंधित अधिकाऱ्यांसोबत दिनांक २१.०२.२०२३ स्थळपाहणी केली असता संकुलातील पर्जन्यपाण्याचा जलवाहिन्यामधील निचरा होण्यासाठी आऊटलेटची जागा मुंबई महानगरपालिकेतर्फे निश्चित केल्यानंतर संकुलातील अंतर्गत पर्जन्यवाहिन्यांची कामे प्राधिकरणातर्फे करण्याचे प्रयोजन आहे. तसेच प्राधिकरणाच्या बाह्यनिर्गमन आराखडयानुसार विद्युत संबंधित कामे जसे रस्त्याची दिवाबती, उदवाहन दुरुस्ती व संरक्षण भिंतीचे काम प्रस्तावित असून त्यास मंजूरी मिळाल्यानंतर निविदाप्रक्रिया राबवून हाती घेण्यात येतील.

कांजूर मार्ग पूर्व येथील वसाहतीतील १३ इमारतीपैकी ९ इमारतीचे मलःनिसारण वाहिनी मोठ्या व्यासाची टाकणे, पर्जन्यवाहिनीचे काम, संरक्षण भिंतीचे काम सन २०१६ साली प्राधिकरणाच्या बाह्यनिर्गमन धोरणानुसार पूर्ण केलेले आहेत. उर्वरित चार (०४) इमारतीची (पी.१ ते पी.४) मलःनिसारण वाहिनी विषयी दिनांक ०३.०८.२०२३ रोजी स्थानिक माजी नगरसेवक व वसाहतीतील रहिवाश्यांसोबत स्थळपाहणी केली असून ते करण्याचे नियोजन चालू आहे तसेच

इमारत क्र पी-३ व पी-४ च्या मल:निसारण प्रक्रिया केंद्राची दुरुस्ती करण्याचा प्रस्तावास प्रशासकीय मंजूरी मिळाल्यानंतर निविदा प्रक्रिया पूर्ण करुन काम हाती घेण्याचे प्रयोजन आहे. सदर वसाहतीतील विद्युत संबंधीत कामे जसे रस्त्याच्या दिवाबत्तीची कामे, उदवाहन दुरुस्तीची कामे प्राधिकरणाच्या बाह्य निर्गमन धोरणानुसार प्रस्तावित असून त्यांस प्रशासकीय मंजूरी मिळाल्यानंतर निविदा प्रक्रिया पूर्ण करुन हाती घेण्याचे प्रयोजन आहे.

सदरची कामे प्राधिकरणाच्या बाह्यनिर्गमन धोरणानुसार फक्त एकवेळ करुन देण्याचे धोरण आहे व भविष्यातील वसाहतीतील सर्व दुरुस्ती कामे व दैनदिन देखभाल कामे करण्याची जबाबदारी ही वसाहतीच्या असोसिएशन /गृहसंस्थांची आहे.

कांजुरमार्ग व नाहुर येथील एम.एम.आर.डी.ए च्या वसाहतीमध्ये एकूण ४५ इमारती असून बृहन्मुंबई महानगरपालिकेमार्फत सर्व वसाहतींना जलजोडणी यापूर्वी मंजूर करण्यात आलेली आहे. सद्यस्थितीत सदर सर्व इमारतींना पुरेसा पाणीपुरवठा होत आहे.

महाराष्ट्र विधानसभा

सन २०२३ चे द्वितीय अधिवेशन

लक्षवेधी सूचना क्रमांक १६१५

श्री. योगेश सागर, वि.स.स. यांनी महाराष्ट्र विधानसभा नियम १०५ अनुसार दिलेली लक्षवेधी सूचना पुढीलप्रमाणे आहे:-

“मुंबई शहर व उपनगरात मुंबई महापालिकेच्यावतीने मालमत्ता कर व इतर कर भरणाऱ्या नागरिकांना रस्त्यांची सुविधा पुरविणे आवश्यक असणे, मुंबई शहर व उपनगरात बऱ्याच ठिकाणी खाजगी रस्ते असणे, मुंबई महापालिकेने दोन्ही बाजूस डी.पी. रोडला जोडणारे रस्ते ताब्यात न घेणे, रस्ते खराब असल्यामुळे लोकांची गैरसोय होत असणे, मुंबईत असे अनेक खाजगी प्लॉट व खाजगी गृहनिर्माण सोसायट्या असणे, यांना ये-जा करण्यासाठी रस्ते असून सुद्धा ते खराब अवस्थेत असून रस्त्यावर खडे पडले असणे, महापालिकेच्यावतीने विकासकाला ओ.सी. मिळाल्यानंतर तो घरे विकून निघून जात असणे, महापालिका १५ टक्के पथकर घेत असणे, पण रस्त्याची कामे, दिवाबत्ती पर्जन्यजलवाहिन्याची कामे करीत नसणे, महापालिका कर घेवून सुद्धा मुलभूत सुविधाची कामे करीत नसल्यामुळे दिवाबत्ती नाही, रस्ते खडे पडलेले त्यामुळे या परिसरातील नागरिक विशेषतः वरिष्ठ नागरीक, गरोदर महिला शाळेत जाणारी मुळे हे जीव मुठीत धरून प्रवास करीत असणे, यामुळे मुंबईकरांमध्ये महापालिकेविरोधात पसरलेला तीव्र असंतोष, मुंबई महानगरपालिका अधिनियम क्रमांक १८८८ के ६३ अन्वये असे रस्ते मुंबई महापालिकेला ताब्यात घेता येत असणे, असे रस्ते ताब्यात घेऊन महापालिका तेथील पर्जन्यजलवाहिन्या, दिवाबत्तीची सोय करण्याची आवश्यकता असणे, खाजगी लेआऊट मध्ये जर बंदिस्त संरक्षण भिंत टाकलेली असेल, प्रवेशद्वार बनविलेले असेल याला वगळून बाकीचे सर्व रस्ते विकासकाकडून करून घेण्याबाबत मुंबई महापालिकेला निर्देश देण्याची आवश्यकता, याबाबत शासनाने तातडीने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना..”

मा. मुख्यमंत्री महोदयांचे निवेदन

खाजगी प्लॉट/खाजगी गृहनिर्माण संस्थांच्या संकुलातील अंतर्गत रस्ते हे त्यांच्या मालकीचे असल्याने संबंधित विकासक / गृहनिर्माण संस्थाने सदर रस्त्यांचे परिरक्षण करणे आवश्यक आहे. तथापि बृहन्मुंबई महानगरपालिकेस हस्तांतरीत केलेल्या रस्त्यांची देखभाल, दुरुस्ती करणे, दिवाबत्ती लावणे इ. कामे बृहन्मुंबई महानगरपालिकेमार्फत केली जातात.

बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या विकास आराखड्यात दर्शविण्यात आलेल्या रस्त्यांच्या जागेचे महानगरपालिकेच्या विकास नियोजन विभागामार्फत अधिग्रहण झाल्यानंतर महानगरपालिकेच्या रस्ते व वाहतूक विभागामार्फत रस्ते बांधणीचे काम हाती घेण्यात येते.

डी. पी. रोडला जोडणारे रस्ते खाजगी असल्यास विकासकाकडून संलग्न भूखंडाचा विकास करताना ते बृहन्मुंबई महानगरपालिकेस हस्तांतरित करता येतात. तथापि डी. पी. रोडला जोडणारे रस्ते अस्तित्वात असल्यास अशा रस्त्यांना मुंबई महानगरपालिका अधिनियम १८८८ च्या कलम ३०६ अन्वये महानगरपालिकेमार्फत सार्वजनिक रस्ता म्हणून घोषित केले जाते व तद्नंतर मुंबई महानगरपालिका अधिनियम १८८८ च्या कलम २९७ अंतर्गत सदर रस्त्यास नियमित रस्ता रेषा

रोट/एच-१५६५ [७५०-२-२०२४]-१

CR 660_2023_1615_C_01

[कृ.मा.प.]

प्रस्तावित करून मंजूर केली जाते. त्यानंतर, नियमित रस्ता रेषेत येणारे भूखंड बृहन्मुंबई महानगरपालिकेमार्फत ताब्यात घेतले जातात व सदर मालकास मोबदला म्हणून चटई क्षेत्र निर्देशांक / विकास हक्क प्रमाणपत्र / आर्थिक मोबदला देण्यात येतो.

खाजगी अभिन्यासातील रस्ते बनविण्याची जबाबदारी विकासकाची असते. त्याबाबत नियोजन प्राधिकरणाने संबंधित अभिन्यास मंजूर करताना नमूद केलेल्या अटी व शर्ती पाळणे विकासकास बंधनकारक असते. तसेच अशा अभिन्यासातील रस्ते त्या अभिन्यासात वास्तव्य करणाऱ्या रहिवाश्यांच्या वापराकरिता असतात. विकासकाने अभिन्यासातील इमारतीसोबत अभिन्यासातील रस्ते हे गृहनिर्माण संस्था / फेडरेशनच्या ताब्यात देणे बंधनकारक आहे.

सतत १२ वर्षे व त्यापेक्षा अधिक कालावधीपासून नागरिकांकडून येण्या-जाण्यासाठी वापर होत असलेला व ९ मीटर किंवा त्यापेक्षा जास्त रुंदीचा रस्ता बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या रस्त्यांना जोडलेला असेल अशा रस्त्यांबाबत हस्तांतरण करून घेण्यासाठी स्थानिक नागरिकांची मागणी तसेच लोकप्रतिनिधी यांच्या शिफारशीनुसार मुंबई महानगरपालिका अधिनियम क्रमांक १८८८ च्या कलम ६३(के) अन्वये विहित कार्यपद्धतीनुसार प्रस्ताव सादर केला जातो व त्यास महापालिकेची मंजूरी प्राप्त झाल्यानंतर सदर रस्ता ६३(के) अंतर्गत महापालिका रस्ता म्हणून जाहीर केला जातो. तदनंतर सदर रस्त्यांची देखभाल व दुरुस्ती बृहन्मुंबई महानगरपालिकेमार्फत केली जाते.

खाजगी प्लॉट / अभिन्यास / खाजगी गृहनिर्माण संस्थांमधील अंतर्गत रस्त्यांची सुधारणा करणे, दिवाबत्ती लावणे, पर्जन्य जलवाहिन्यांची कामे करणे बृहन्मुंबई महानगरपालिकेच्या अखत्यारीत येत नाहीत.

महाराष्ट्र विधानसभा

सन २०२३ चे दुसरे (पावसाळी) अधिवेशन

श्री. नितीन अर्जुन (ए.टी.) पवार, वि.स.स. यांनी महाराष्ट्र विधानसभा नियम - १०५ अन्वये उपस्थित केलेली लक्षवेधी सूचना पुढीलप्रमाणे आहे :-

“कल्याण-डोंबिवली महापालिकेच्या २७ गावांना पाणीपुरवठा करण्यासाठी केंद्र सरकारच्या अमृत पाणीपुरवठा योजने अंतर्गत सुरु असलेले जलकुंभाचे काम ठेकेदाराने निकृष्ट दर्जाच्या केल्यामुळे, डोंबिवली जवळील भोकर गावातील पाण्याच्या टाकीचा भाग कोसळण्याची नुकतीच घडलेली घटना, सदर घटना ताजी असतानाच कल्याण-शिळफाटा रस्त्यावरील कटई गावातील मराठी शाळेजवळील जलकुंभाचा काही भाग कोसळणे, भोकर येथे अमृत योजने अंतर्गत पाण्याची पाईपलाईन टाकण्याचे काम सुरु असून त्याकरिता रस्ते खोदण्यात येणे, ठेकेदाराने निकृष्ट काम व हलगर्जीपणा करून काम करण्यात येणे, या ठिकाणी सुमारे ९ लाख लिटर क्षमतेच्या टाकीचे बांधकाम सुरु असणे, इतके मोठे काम सुरु असताना दोन पाण्याच्या टाक्यांचा भाग कोसळल्याने कामाच्या दर्जाबाबत संशय निर्माण होणे, केंद्र सरकार व राज्य सरकार कोटयावधी रुपये खर्च करून शासन महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरणाच्यावतीने काम करीत असताना, प्राधिकरणाचे संबंधित अधिकारी व महानगरपालिकेचे अधिकारी यांनी बांधकाम करणाऱ्या ठेकेदारांबरोबर आर्थिक संगनमत करून व निकृष्ट बांधकाम करून मोठया प्रमाणात शासकीय निधीचा अपव्यय करण्यात येत असल्याचा प्रकार निदर्शनास येणे, शासनाने सदर जलकुंभ टाकीच्या झालेल्या बांधकामाची गुणवत्ता तपासून निकृष्ट काम केल्याप्रकरणी उच्च स्तरावरून चौकशी करून संबंधित काम करणारे महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरणाचे अधिकारी व त्याकामावर देखरेख करणारे महानगरपालिकेचे पाणी पुरवठा अधिकारी, अभियंता यांच्याविरुद्ध कठोर कारवाई करण्याची नितांत आवश्यकता, तसेच सदर कंत्राटदाराकडून तात्काळ सदर काम काढून घेऊन त्या कंत्राटदारास काळया यादीत टाकण्याची होत असलेली मागणी, याकडे झालेले शासनाचे अक्षम्य दुर्लक्ष, परिणामी येथील जनतेत निर्माण झालेले तीव्र संतापाचे व असंतोषाचे वातावरण, याबाबत शासनाने तातडीने करावयाची कार्यवाही व प्रतिक्रिया.”

-: मा. मुख्यमंत्री महोदयांचे निवेदन :-

केंद्र पुरस्कृत अमृत अभियानांतर्गत कल्याण डोंबिवली महानगरपालिकेमध्ये नव्याने समाविष्ट २७ गावांमध्ये पाणीपुरवठा करण्याच्या प्रकल्पास प्रशासकीय मंजूरी प्रदान करण्यात आलेली आहे. सद्यस्थितीस सदर प्रकल्पाचे काम प्रगतीपथावर आहे. सदर प्रकल्पातील काम सुरु असताना दिनांक १५ मे, २०२३ रोजी भोपर येथील जलकुंभाचे व दिनांक १६ मे, २०२३ रोजी काटई येथील जलकुंभाचे कॉंक्रेटीकरणे काम सुरु केल्यानंतर बॉटम स्लॅब भरण्याच्या वेळी दोन्ही ठिकाणी जलकुंभाच्या गॅलरीतील सेंट्रिंगचा काही भाग त्याला लावलेले सपोर्ट हलल्यामुळे निखळला व त्यावेळेस टाकीच्या बॉटम स्लॅब भरण्याचे काम सुरु असल्याने लगतच्या भागावर टाकलेले ओले कॉंक्रेट खाली पडले, सदर दोन्ही भोपर व काटई येथील जलकुंभाचा पूर्ण झालेल्या बांधकामाचा भाग कोसळलेला नाही. सदर घटनेच्या अनुषंगाने महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरणामार्फत कंत्राटदारास सदर प्रकल्पाची कामे पार पाडताना आवश्यक तांत्रिक बाबी व गुणवत्तेबाबत सर्व प्रकारच्या खबरदारी घेण्याच्या सूचना देण्यात आल्या होत्या त्यास अनुसरून कंत्राटदारामार्फत उपरोक्त दोन्ही ठिकाणाचे सेंट्रिंग आरसीसी सल्लागारांमार्फत तपासून घेतले असून त्याठिकाणी महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरणाने परवानगी दिल्यानंतर भोपर व काटई येथील जलकुंभाच्या टाकीच्या बॉटम स्लॅबचे काम पूर्ण करण्यात आलेले आहे.

सदर प्रकल्पाच्या कामासाठी वापरण्यात येणाऱ्या बांधकाम साहित्यांचे व कॉन्क्रेट क्यूबच्या तपासण्या वेळोवेळी घेण्यात येऊन या चाचण्यांचे अहवाल समाधानकारक आहेत व विहित प्रमाणात आहेत. सदर प्रकल्पांतर्गत पाईपलाईन टाकण्यासाठी रस्ते खोदणे आवश्यक आहे. पाईपलाईन टाकण्यासाठी खोदण्यात आलेले रस्ते पूर्ववत करण्यात येतात सदर रस्ता दुरुस्तीच्या कामासाठी वापरण्यात येणाऱ्या साहित्याचे चाचण्यांचे अहवाल समाधानकारक आहेत. तसेच, सदर पाणीपुरवठा प्रकल्पाच्या कामाचे त्रयस्थ तांत्रिक लेखापरीक्षण व्ही.जे.टी.आय., मुंबई या शासकीय अभियांत्रिकी संस्थेमार्फत करण्यात येत असून प्राप्त अहवालानुसार प्रकल्पाचे काम समाधानकारक आहेत.
